

Satversmei atbilst norma par CVK un Augstākās tiesas Senāta kompetenci

2013. gada 18. decembrī Satversmes tiesa ir pieņēmusi spriedumu lietā Nr. 2013-06-01 „Par likuma „Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu” 23. panta piektās daļas 2. punkta un 23.¹ panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam”.

Centrālajai vēlēšanu komisija ir jāreģistrē ikviens vēlētāju iesniegts likumprojekts, izņemot gadījumus, kad likumprojekts acīmredzami nav pilnībā izstrādāts pēc satura

Apstrīdētās normas

Likuma „Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu” 23. panta piektās daļas 2. punkts noteic, ka Centrālā vēlēšanu komisija atsaka likumprojekta vai Satversmes grozījumu projekta reģistrāciju, ja likumprojekts vai Satversmes grozījumu projekts pēc formas vai satura nav pilnībā izstrādāts.

Likuma „Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu” 23.1 panta pirmā daļa paredz, ka Centrālās vēlēšanu komisijas lēmumu atteikt likumprojekta vai Satversmes grozījumu projekta reģistrāciju iniciatīvas grupa var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā.

Satversmes tiesa, ņemot vērā konkrētās lietas apstākļus, apstrīdētās normas vērtēja tikai tiktāl, ciktāl tās attiecas uz vēlētāju iesniegtu likumprojektu izvērtēšanu pēc satura. [10.1]

Augstākā juridiska spēka norma

Satversmes 1. pants: „Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika.”

Lietas fakti

Pieteikumu ir iesniedzis Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Senāts), kura lietvedībā ir lieta par Centrālās vēlēšanu komisijas (CVK) lēmumu nenodot parakstu vākšanai likumprojektu „Grozījumi Pilsonības likumā.

Pieteikuma iesniedzējs pauž viedokli, ka apstrīdētās normas ir pretrunā ar Satversmes 1. pantā nostiprināto varas dalīšanas principu. Apstrīdētajās normās esot noteikta pārāk plaša CVK un Senāta kompetence. CVK esot jāpārbauda iesniegtā likumprojekta konstitucionalitāte. Savukārt Senātam, pārbaudot CVK lēmuma tiesiskumu, esot jāveic likumdošanas iniciatīvas saturiskā kontrole. Šādiem jautājumiem vajadzētu būt vienīgi Satversmes tiesas kompetencē.

Tiesas secinājumi un lēmums

Par CVK kompetenci

Satversmes tiesa norādīja, ka Centrālajai vēlēšanu komisijai ir jāvērtē, vai vēlētāju iesniegtais likumprojekts ir pilnībā izstrādāts pēc satura. Likumprojektu nevar uzskatīt par pilnīgi izstrādātu pēc satura, ja tas 1) paredz izlemt tādus jautājumus, kuri vispār ar likumu nav regulējami; 2) tā pieņemšanas gadījumā nonāktu pretrunā ar Satversmē ietvertajām normām, principiem un vērtībām; 3) tā pieņemšanas gadījumā nonāktu pretrunā ar Latvijas starptautiskajām saistītām. [13.2]

Noskaidrojot, ciktāl sniedzas CVK kompetence izvērtēt vēlētāju iesniegtos likumprojektus pēc satura, Satversmes tiesa norādīja, ka tautai ir jāspēj ietekmēt lēmumu pieņemšanu valstī, ka tautas gribai ir jābūt valsts varas avotam [14]. Savukārt likumdošanas iniciatīvas tiesības ir nozīmīgs instruments, ar kura palīdzību tauta var darboties kā likumdevējs. Tādējādi CVK ir jāreģistrē ikviens vēlētāju iesniegts likumprojekts, izņemot gadījumus, kad tas **acīmredzami** nav pilnībā izstrādāts pēc satura [14.3]

Par Senāta kompetenci

Saskaņā ar likumu CVK lēmumu tiesiskumu pārbauda Senāts. Senātam ir jānoskaidro tas, vai vēlētāju iesniegtais likumprojekts patiešām un acīmredzami nav pilnībā izstrādāts pēc satura un vai CVK lēmumā likumprojekta neatbilstība attiecīgajai prasībai ir juridiski argumentēta. [15.4]

Satversmes tiesa arī norādīja, ka tai ir ekskluzīva kompetence atzīt tiesību normas par neatbilstošām augstāka juridiskā spēka tiesību normām un spēkā neesošām. Tomēr arī

administratīvajai tiesai katras lietas ietvaros ir jāpārlicinās par piemērojamās tiesību normas atbilstību augstāka juridiskā spēja tiesību normām. [15.3]

Tādējādi Satversme tiesa atzina apstrīdētās normas par atbilstošām varas dalīšanas principam.

Satversmes tiesa atzina likuma „Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu” 23. panta piektās daļas 2. punktu un 23.1 panta pirmo daļu par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam.

Spriedums ir galīgs un nepārsūdzams, tas stāsies spēkā tā oficiālās publicēšanas dienā. Sprieduma teksts ir pieejams Satversmes tiesas mājas lapā.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt Satversmes tiesā izskatāmās lietas faktisko apstākļu izpratni. Tā nav uzskatāma par sprieduma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājas lapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Līna Kovalevska

Satversmes tiesas priekšsēdētāja palīdze

Lina.Kovalevska@satv.tiesa.gov.lv

67830748, 29813216